

7-MAVZU: IJTIMOIY XODIMNING MAHALLADA XAVFSIZ MUHITNI YARATISH VA HUQUQBUZARLIK LARNING BARVAQT OLDINI OLISH UCHUN IJTIMOIY PROFILAKTIKANI AMALGA OSHIRISHDAGI FAOLIYATI

Reja:

- 7.1. Ijtimoiy himoyani amalga oshirishda Ijtimoiy himoya milliy agentligi roli va asosiy faoliyat yo‘nalishlari.
- 7.2. Ijtimoiy xodimning ijtimoiy profilaktikani amalga oshirish bo‘yicha asosiy vazifalari.
- 7.3. Ijtimoiy profilaktika doirasida aholiga ko‘rsatiladigan asosiy ijtimoiy imtiyozlar va ijtimoiy yordam turlari.
- 7.1. Ijtimoiy himoyani amalga oshirishda Ijtimoiy himoya milliy agentligi roli va asosiy faoliyat yo‘nalishlari

So‘nggi yillarda aholining ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, davlat tomonidan fuqarolarga ijtimoiy xizmat ko‘rsatish ko‘lami va turlarini kengaytirish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Yangi tahrirda qabul qilingan Konstitutsiyada mehnatga layoqatsiz va yolg‘iz keksalar, nogironligi bo‘lgan shaxslar hamda aholining ijtimoiy jihatdan ehtiyojmand boshqa toifalarining huquqlari davlat himoyasida bo‘lishining belgilangan. Shundan kelib chiqib, aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini o‘zgartirish va sifatini oshirish bo‘yicha ta’sirchan choralar ko‘rilmoxda.

Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida Ijtimoiy himoya milliy agentligi hamda uning Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar boshqarmalari hamda tuman (shahar)larda “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari tashkil etilgan (Asos: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 28 sentabrdagi “Ahолига ижтимоий хизматлар ва юрдамлар ко‘рсатиш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари то‘ғрисидаги PQ-319-сон қарорига мувофиқ 28 туман (шахар)да, експеримент тарiqasida tuzildi¹).

Tibbiy-ijtimoiy ekspertiza, nogironligi bo‘lgan shaxslarga ko‘maklashish va protezlash, ayollarni va odam savdosi jabrdiydalariga yordam berish va reabilitatsiyalash, keksalar va nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun yordam tizimi, shuningdek urush va mehnat faxriylari uchun respublika pansionati va sanatoriylar, bolalar va mehribonlik uylari kabi ijtimoiy muassasa va tashkilotlar Agentlik tizimiga o‘tkazildi (Asos: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 1 iyundagi “Ahолига сифатли ижтимоий хизмат ва юрдам ко‘рсатиш hamda uning

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 28 sentabrdagi “Ahолига ижтимоий хизматлар ва юрдамлар ко‘рсатиш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари то‘ғрисидаги PQ-319-сон қарори // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 03.10.2023 y., 07/23/319/0745-son.

samarali nazorat tizimini yo‘lga qo‘yish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-82-son Farmoni2).

Bundan tashqari, yashash joyiga ega bo‘lмаган shaxslarni reabilitatsiya qilish, ijtimoiy sug‘urta masalalari bilan shug‘ullanish Agentlikning istiqboldagi vazifalari qatorida turibdi.

Aslida “Ijtimoiy xizmat” deganda nimani tushunamiz?

Demak, ijtimoiy xizmat – bu shaxsning turmushi sifatini oshirishga, unga jamiyat hayotida ishtirok etishning boshqa fuqarolar bilan teng bo‘lgan imkoniyatlarini yaratishga va (yoki) o‘zining asosiy hayotiy ehtiyojlarini mustaqil ravishda ta‘minlash imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan xizmatlarga muhtoj shaxsga yordam ko‘rsatish bo‘yicha huquqiy, iqtisodiy, psixologik, ta‘limga oid, tibbiy, reabilitatsiya chora-tadbirlari va boshqa chora-tadbirlar majmui. Bunga asosan, Ijtimoiy himoya milliy agentligi o‘z faoliyatini quyidagi asosiy yo‘nalishlarda tashkil etadi:

aholini ijtimoiy himoya qilish sohasida davlat siyosati va chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish yo‘nalishida (aholini ijtimoiy himoya qilish sohasida yagona davlat siyosatini ishlab chiqish va uni amalga oshirish; ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslar va oilalar bo‘yicha ijtimoiy yordam dasturlarini ishlab chiqish; kafolatlangan ijtimoiy xizmatlar standartlarini ishlab chiqish, ularning amalga oshirilishini monitoring qilish; aholining turli guruhlari bilan ishlaydigan professional “ijtimoiy ish” xizmatini tashkil etish; ijtimoiy sheriklikni kengaytirish, nodavlat sektor va mahalliy hamjamiatlarni turli xil xizmatlar ko‘rsatish va aholining zaif qatlamlarini qo‘llab-quvvatlashga yanada faol jalb qilish uchun rag‘batlantirish choralarini yaratish; sohani raqamlashtirish orqali ijtimoiy himoya tizimi shaffofligini ta‘minlash va jarayonlarni aholi uchun qulay tarzda tashkil qilish);

nogironligi bo‘lgan shaxslar bilan ishlash tizimini takomillashtirish yo‘nalishida (nogironlikni baholash va aniqlashning tibbiy modelidan ijtimoiy modeliga bosqichma-bosqich o‘tishni ta‘minlash; nogironligi bo‘lgan shaxslarni yuqori sifatli protez-ortopediya mahsulotlari va reabilitatsiyaning texnik vositalari bilan ta‘minlash; nogironligi bo‘lgan shaxslarni reabilitatsiya va abilitatsiya qilish sohasini rivojlantirish va sohaga zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish; jamiyatda ijtimoiy moslashuv va integratsiya uchun sharoit yaratish, nogironligi bo‘lgan shaxslarni bandligini ta‘minlashga ko‘maklashish, inkluzivlikni ta‘minlanishini muvofiqlashtirish hamda ularga qulay muhit shakllantirilganligini nazorat qilish; ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslar, shu jumladan nogironligi bo‘lgan shaxslarga nisbatan jamiyat ongida sog‘lom fikrni shakllantirish;

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 1 iyundagi “Ahолига сифатли ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo‘lga qo‘yish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-82-son Farmoni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 05.06.2023 y., 06/23/82/0327-sod.

nogironligi bo‘lgan shaxslarning mustaqil hayot kechirishini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish, ularga uy sharoitida ijtimoiy xizmatlarini tashkil qilish; nogironligi bo‘lgan shaxslar bilan ishlaydigan ixtisoslashtirilgan internat, ta’lim muassasalari va reabilitatsiya markazlari faoliyatini takomillashtirish).

voyaga yetmagan bolalarni himoya qilish yo‘nalishida (bolalarga nisbatan zo‘ravonlikning oldini olish dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish; vasiylik va homiylik tizimini takomillashtirish, shu jumladan oilaga asoslangan bolalarni parvarish qilishning muqobil shakllarini rivojlantirish; farzand asrab olish tizimini takomillashtirish; ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar huquqlari, erkinliklari va manfaatlarini himoya qilishni tashkil etish; himoyaga muhtoj bolalarni davolashni tashkil qilish tizimini takomillashtirish);

ayollarni himoya qilish tizimini takomillashtirish yo‘nalishida (ayollarni zo‘ravonlik va jinsiy zo‘ravonlik ta’qibidan himoya qilishda professional yordam ko‘rsatishni tashkil etish; zo‘ravonlikdan aziyat chekkan ayollarni qo‘llab-quvvatlash, shu jumladan boshpana (shelter) va reabilitatsiya markazlari ishini tashkil qilish);

og‘ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalar bilan ishlash yo‘nalishida (oilalarga ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish, bolalarni oilalardan ajratishning oldini olish, ota-onalarining ko‘nikmalarini rivojlantirish; og‘ir hayotiy vaziyatda bo‘lgan homilador ayollar, yolg‘iz ota-onalar va yosh bolali oilalarni qo‘llab-quvvatlash tizimini tashkil qilish; og‘ir hayotiy vaziyatlarda bo‘lgan oilalar farzandlari uchun ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirish; palliativ yordamni tashkil qilish).

yoshlar bilan ishlash yo‘nalishida (psixosotsial xizmat ko‘rsatish tizimini tashkil qilish; alohida ta’lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari bittiruvchilarini turli tashkilotlar tomonidan taqdim qilingan ijtimoiy xizmatlar, yo‘llanma va so‘rovlari asosida psixologik salomatlik, zarur ko‘nikma va ta’lim olish, kasbga, ishga va tadbirkorlik qilishga yo‘naltirish tizimini yo‘lga qo‘yish);

yakka yolg‘iz va keksalar bilan ishlash yo‘nalishida (uyda parvarish qilish va qo‘llab-quvvatlash xizmatlarini tashkil qilish; qariyalar uylari va boshqa muassasalar negizida professional xizmat ko‘rsatish tizimini tashkil qilish; zo‘ravonlikdan himoya qilish);

ijtimoiy ta’midot dasturlari yo‘nalishida (ijtimoiy sug‘urta tizimida yagona davlat siyosatini yuritish; aholini ijtimoiy sug‘urta tizimiga jalb qilish bo‘yicha rag‘batlantiruvchi mexanizmlarini ishlab chiqish)

Yuqoridagi faoliyat yo‘nalishlarida qo‘yilgan vazifa va topshiriqlardan kelib chiqib, ijtimoiy xizmatlarni har bir mahalla darajasida tashkil etish maqsadida 2023 yil 1 iyuldan Agentlikning tuman (shahar)lardagi “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlarida ijtimoiy xodimlar guruhlari tashkil etildi. Unda ijtimoiy xizmatlarni tashkil etish bo‘yicha mutaxassis, ijtimoiy xizmatlarni ko‘rsatuvchi ijtimoiy xodim

hamda o‘zgalar parvarishiga muhtoj bo‘lgan yolg‘iz keksalar va yolg‘iz yashovchi keksalarga, shuningdek nogironligi bo‘lgan shaxslarga ijtimoiy xizmatlarni ko‘rsatuvchi ijtimoiy xodim assistenti lavozimlari joriy qilindi³.

Ijtimoiy xodim — og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar va oilalarni aniqlash, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko‘rsatish va yordamlarni tashkil etishga mas’ul shaxs.

7.2. Ijtimoiy xodimning ijtimoiy profilaktikani amalga oshirish bo‘yicha asosiy vazifalari

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 21 dekabrdagi “Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo‘g‘in sifatida ishlashini ta’minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-209-son Farmoniga⁴ muvofiq, Respublikada ijtimoiy himoya tizimi samaradorligi va manzilliligini oshirish maqsadida jahon tajribasida analogi bo‘lмаган “Mahalla yettiligi” tuzildi va uning tarkibi tasdiqlandi.

“Mahalla yettiligi” quyidagilardan tashkil topgan:

3 O‘zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi, Xalq ta’limi vazirligi, Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi, Moliya vazirligi, Sog‘liqni saqlash vazirligi, Maktabgacha ta’lim vazirligining 2020 yil 15 maydagi 14-2020 q/q, 6-mh, 33-q/q, 16, 71, 8-son qarori bilan tasdiqlangan “Ijtimoiy xodimlarning maqomi, vazifalari, funksiyalari va malakaviy talablari to‘g‘risida”gi yo‘riqnomasi // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 10.06.2020 y., 10/20/3240/0761.

4 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 21 dekabrdagi “Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo‘g‘in sifatida ishlashini ta’minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-209-son Farmoni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 25.12.2023 y., 06/23/209/0966-son.

Ijtimoiy xodimlar tomonidan “Mahalla yettiligi” orqali ijtimoiy ehtiyojmand va xavf guruhlariga tushib qolgan oilalarni aniqlash va kompleks ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatish orqali ularning og‘ir ijtimoiy vaziyatga tushib qolishining oldini olish bo‘yicha amaliy choralar ko‘rildi.

Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 1-dekabrdagi 754-son qarori bilan tasdiqlangan “Obod va xavfsiz mahalla” tamoyili asosida mahallalarda ijtimoiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirish tartibi to‘g‘risidagi Nizomning 17-bandiga muvofiq, ijtimoiy xodim ijtimoiy moslashtirish dasturi asosida quyidagilarni amalga oshiradi:

og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslarning turmush tarzi va oilaviy sharoitini o‘rganadi, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko‘rsatishni va yordam berilishini tashkil etish choralarini ko‘radi;

nogironligi bo‘lgan va og‘ir kasallikka chalingan shaxslar, shuningdek, parvarishga muhtoj yolg‘iz keksalarni qonunchilikda belgilangan tartibda chuqurlashtirilgan tibbiy ko‘rikdan o‘tkazilishini tashkil etadi hamda ularga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar ko‘rsatilishini ta’minlaydi.

2024 yil 1 martdan boshlab “Temir daftari”, “Yoshlar daftari” va “Ayollar daftari”ga aholini kiritish, daftarlar orqali ko‘rsatiladigan ijtimoiy yordam va subsidiyalarni ro‘yxat bo‘yicha taqdim etishning yangi tartibi joriy qilindi. Unga ko‘ra endilikda imtiyozlar “Mahalla yettiligi”ning kollegial qarori asosida beriladi.

“Mahalla yettiligi”ning yig‘ilishi, unda a’zolarning kamida uchdan ikki qismi ishtirok etgan taqdirda, vakolatli hisoblanadi. “Mahalla yettiligi” yig‘ilishining qarori yig‘ilishda ishtirok etadigan a’zolarning oddiy ko‘pchilik ovozi bilan qabul qilinadi. “Mahalla yettiligi” kotibi vazifasini bajarish hokim yordamchisiga kimga yuklanadi.

Kollejial qarorni chiqarish uchun mahallalarda jismoniy shaxslarni yoki oilalarni tegishli daftarlarga kiritish va chiqarish hamda ijtimoiy yordam ko‘rsatish va subsidiyalar ajratish bo‘yicha hujjatlarni shakllantirish va yuritish vazifalari bevosa hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi, xotin-qizlar faoli va ijtimoiy xodimga yuklatilgan. Ular ushbu masalada alohida hujjatlar yig‘majildlari shakllantirib, “Mahalla yettiligi”ning boshqa a’zolari bilan kelishuvdan o‘tkazishadi.

“Mahalla yettiligi” tomonidan ko‘rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar va yordam turlari:
tazyiqqa uchragan xotin-qizlar va voyaga yetmaganlarga psixologik xizmat
ko‘rsatish;

tazyiqqa uchragan ayollarni xotin-qizlarning kasb-hunarga o‘rganish istagi
bo‘lganlarini hududlardagi monomarkaz va kasb-hunarga
o‘qitish markazlarida kasbga o‘rgatishga yo‘llanma berish;

tazyiq va zo‘ravonlikdan jabr ko‘rgan xotin-qizlar va
ularning farzandlarining huquqlari va qonuniy
manfaatlarini himoya qilish maqsadida sudlarga ariza
(shikoyat) va da’volar kiritish;

“Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari tazyiq va zo‘ravonlik masalalari bo‘yicha
jabrlanganlar huquqlarini himoya qilish maqsadida mutaxassis sifatida sudda
vakillik qilish;

Ayollarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish bo‘yicha
respublika markazi va hududiy bo‘limmalarida yordam
ko‘rsatilgan hamda himoya orderi berilgan shaxslarni sayyor
monitoring qilish;

ayollarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish respublika
markazi va uning hududiy bo‘limlariga joylashtirilgan ayollarning voyaga
yetmagan farzandlarini eng yaqin hududdagi imtiyozli shartlarda maktabgacha
hamda umumiy o‘rta ta’lim muassasalariga vaqtincha joylashtirish bo‘yicha
talabnama kiritish;

tazyiq va zo‘ravonlikdan jabr ko‘rgan xotin-qizlarning tijorat banklarida
yo‘qotilgan bank plastik kartasini tiklash uchun tijorat banklariga murojaat qilish
yuzasidan ishonchnoma tasdiqlash;

kam ta’minlangan oilalarga bolalar
nafaqasi va moddiy yordam tayinlash
uchun arizalarni “Ijtimoiy himoya
yagona reyestri” axborot tizimiga kiritish;

og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan
shaxslar va oilalar toifalariga kiruvchi shaxslarga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar
to‘g‘risida ma’lumot hamda tushuntirishlar berish;

Hayoti va sog‘lig‘iga bevosita xavf mavjud bo‘lgan bolalar to‘g‘risidagi
ma’lumotlarni vasiylik va homiylik organiga vakil tayinlash uchun yuborish;

Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudning ota-onalik huquqidan mahrum qilingan yoki ularning ota-onalik huquqini cheklash to‘g‘risida qaror qabul qilingan oilalarni monitoring qilish;

18 yoshgacha bo‘lgan homilador onalarga hamda ularning oila a’zolariga farzandidan voz kechishning psixologik, ijtimoiy va huquqiy oqibatlari yuzasidan tushuntirish berish;

Ota-onasining har ikkisi (yoki to‘liq bo‘lmagan oilalar bo‘yicha otasi yoki onasi) uch oydan ortiq muddatga chet elga ketgan bolalarni aniqlash hamda ma’lumotlarni vasiylik va homiylik organiga yuborish ishlarini amalga oshirmoqda.

Ko‘rsatiladigan ijtimoiy yordam va ajratiladigan subsidiyalar ro‘yxatida keltirilgan ijtimoiy yordam va subsidiyalar “Mahalla yettiligi”ning kollegial qarorlari asosida ajratiladi.

Biroq, respublikada kriminogen vaziyat o‘zgarishlarini inobatga olib, mahalla yettiligining “yashil”, “sariq”, “qizil” toifaga kiritilgan hududlarda bir xil o‘xhash talab va tartib asosida faoliyat olib borayotganligi aholi bilan ishslash sifati va natijadorligiga mos emasligini ko‘rsatadi.

Bu o‘z navbatida mazkur yettilikni, shu jumladan ijtimoiy xodimning hudud va aholi toifasi bilan ishslash uslubi va yondashuvini o‘zgartirish lozimligini ko‘rsatmoqda.

Fuqarolarning og‘ir ijtimoiy ahvolga tushib qolishining oldini olish va bunday vaziyatga tushganlarni og‘ir vaziyatdan chiqarish maqsadida ijtimoiy xodim tomonidan kiritilgan xulosa asosida “Saxovat va ko‘mak” jamg‘armasi hisobidan yordam berish bo‘yicha kollegial qaror qabul qilinadi.

Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholining huquqlari va qonuniy manfaatlari buzilganligi aniqlanganda, “Mahalla yettiligi” tomonidan materiallar huquqni muhofaza qiluvchi organlarga yuboriladi.

Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholiga ijtimoiy yordam turlarini ko‘rsatish va subsidiyalar ajratish bo‘yicha qarorlar “Mahalla yettiligi” tomonidan tomonidan qabul qilinadi.

Ijtimoiy xodim tomonidan fuqarolarning og‘ir ijtimoiy ahvolga tushib qolishining oldini olish va bunday vaziyatga tushganlarni og‘ir vaziyatdan chiqarish uchun “Saxovat va ko‘mak” jamg‘armasi hisobidan yordam berish bo‘yicha xulosa beriladi.

ESLAB QOLING! Ijtimoiy xodimlar quyidagi asosiy vazifalarga e’tibor qaratishi lozim:

og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar va oilalarga (ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi) professional ijtimoiy xizmat ko‘rsatish;

yuqoridagi toifa bilan ishslashda individual ijtimoiy xizmat rejasini ishlab chiqish; individual ijtimoiy xizmatlar rejasiga muvofiq ijtimoiy xizmatlar va yordamlarning ko‘rsatilishini tashkil qilish, shuningdek, zarur hollarda individual ijtimoiy xizmatlar rejasiga tegishli tuzatishlar kiritib borish;

ichki resurslarni, shu jumladan ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha ko‘ngillilarni (qarindoshlar, qo‘ni-qo‘shnilar, volontyorlar) ijtimoiy xizmat va yordamlar ko‘rsatishga jalb qilish hamda ularning mazkur sohadagi faoliyatini muvofiqlashtirish;

aholiga davlat tomonidan kafolatlangan ijtimoiy xizmatlar va yordamlar to‘g‘risida, shuningdek, aholining mazkur xizmatlarni olishga bo‘lgan huquqlari bo‘yicha tushuntirish berish.

Ijtimoiy xodimlar faoliyatini tashkil qilish va olib borish bo‘yicha asosiy vazifalari: mahallada aholi bilan ishlaydigan ijtimoiy xizmat xodimlarini professional mutaxassis sifatida kasbiy tayyorlash, o‘qitish va malakasini oshirish tizimini rivojlantirish;

og‘ir ijtimoiy ahvolga tushgan yoki jazoni o‘tash joylaridan chiqib kelgan shaxslarning oilalarini kafolatlangan ijtimoiy xizmatlarni ko‘rsatish bo‘yicha monitoringini muntazam olib borish;

ijtimoiy xodimlar tomonidan ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatiladigan olis va chekka hududlarda yashovchi aholi toifasi bilan ishlarni tashkillashtirish;

xavf guruhiga tushgan oilalardagi nogironligi bo‘lgan shaxslarni uyda parvarishlashga ko‘maklashish bo‘yicha amaliy individual choralarini ko‘rish;

har bir fuqaro va oilaning iqtisodiy-ijtimoiy holati, ehtiyojlarini aks ettiradigan ijtimoiy pasportlar to‘liq yuritilmasligi;

ijtimoiy yordam turlarini ko‘rsatish va subsidiyalar ajratishda jamg‘armalar va budget mablag‘i limiti;

mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, hududiy davlat organlari va tashkilotlari hamda mahalla bilan hamkorlikni kuchaytirish.

*Og‘ir hayotiy
vaziyatga tushib
qolgan oilalar
bilan ishlash:*

- ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish manzilli tashkil etilishi;
- ✓ farzand asrab olish ishlarida va olalarni oilalardan ajratishning oldini olishda mahalla yettiligi bilan hamkorlikda ishlash;
- ✓ ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar huquqlarini va manfaatlari to‘liq ta’milnoshini tashkil etish;
- ✓ og‘ir hayotiy vaziyatlarda bo‘lgan oilalar farzandlari uchun alohida ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatilishini ta’milash choralarini ko‘rish;
- ✓ ayollarni zo‘ravonlik va jinsiy zo‘ravonlik ta’qibidan himoya qilishda professional yordam ko‘rsatishni tashkil etish;
- ✓ zo‘ravonlikdan aziyat chekkan ayollarni qo‘llab-quvvatlash, shu jumladan boshpana (shelter) va reabilitasiya markazlariga joylashishida ishni tashkil qilish;
- ✓ palliativ yordamni tashkil qilish.

“Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi xodimlari o‘z faoliyatini mahalliy ijro etuvchi hokimiyyat organlari, boshqa hududiy davlat organlari va tashkilotlari, shuningdek fuqarolar o‘zini o‘zi boshqarish organlari bilan hamkorlikda tashkillashtiradi.

Davlat organlari va tashkilotlari rahbarlari ijtimoiy xizmatlar va yordamlar ko‘rsatishda ijtimoiy xodimlarga har tomonlama ko‘mak berish bo‘yicha shaxsan mas’ul va javobgar hisoblanadi.

Hamkor tashkilotlar:

- Ichki ishlar bo‘limi;
- Tuman (shahar) adliya bo‘limlari;
- Tuman tibbiyot birlashmasi;
- Mahalla yettiligi;

2

- Vasiylilik va homiylik organi
- Yoshlar siyosati va sport bosh boshqarmalari
- Nuroniy jamg‘armasi, "Barkamol avlod" markazi;
- Maktabgacha va mакtab ta’limi bo‘limi

3

- Madaniyat bo‘limi;
- Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi markazlari;
- Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik bo‘limi;
- Oila va xotin-qizlar qo‘mitasining hududiy bo‘linmalari;
- Tuman pensiya jamg‘armasi bo‘limi;
- Sud va prokuratura organlari.

Ijtimoiy xizmat yordam ko‘rsatishda hamkor jamg‘armalar:

"Yoshlar daftari"
jamg‘armasi;
"Saxovat va ko‘mak"
jamg‘armasi;

Ijtimoiy himoya
davlat jamg‘armasi;

Byudjetdan tashqari
pensiya jamg‘armasi;
Bandlikka
ko‘maklashish davlat
jamg‘armasi;

Aholini
tadbirkorlikka
jalb qilish
jamg‘armasi;

Hunarmandchilik
va kasanachilikni
qo‘llab-
quvvatlash
jamg‘armasi

Ijtimoiy xodimlar o‘z vazifalarini samarali amalga oshirishda aholini ijtimoiy himoya qilish bo‘yicha dasturlar talablarini bajarmaganligi uchun qonunchilik hujjalarda belgilangan chora-tadbirlarni qo‘llash bo‘yicha taqdimnomalar kiritish imkoniyatini ishga solishi, zarur hollarda ma’muriy javobgarlikni keltirib chiqaradigan holatlar yuzasidan ma’muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risida bayonnomalar tuzish bo‘yicha takliflar kiritishi lozim bo‘ladi.

Ijtimoiy xodimning ishga kelib ketishi bo‘yicha davomatni (tabelni) yuritish uchun javobgarlik fuqarolar yig‘ini raisi zimmasiga yuklanadi.

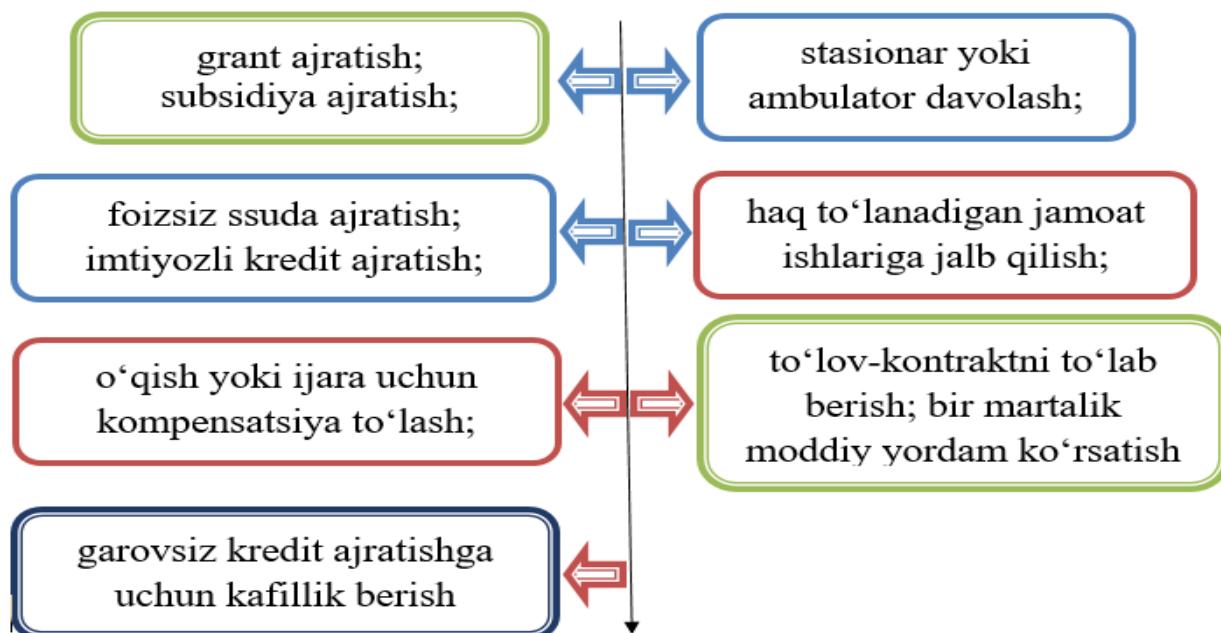
Ijtimoiy xodimning ishga kelib ketishi bo‘yicha davomat fuqarolar yig‘ini raisi “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi rahbari bilan tuzilgan ishga kelib ketish grafigiga asosan yuritiladi.

Monitoring tahlillariga ko‘ra ijtimoiy xodimning ishga kelishi va ishdan ketishi bo‘yicha davomat (tabel) fuqarolar yig‘ini raisi tomonidan to‘ldiriladi.

7.3. Ijtimoiy profilaktika doirasida aholiga ko‘rsatiladigan asosiy ijtimoiy imtiyozlar va ijtimoiy yordam turlari

“Mahalla yettiligi”ning kollegial qaror asosida ijtimoiy yordam va ajratiladigan subsidiyalar ro‘yxati bo‘yicha 64 xil imtiyoz va yordam aholiga yetkazilmoqda.

Aholiga imtiyoz va yordam choralarini quyidagicha shakllarda ko‘rsatiladi:

Aholiga ko‘rsatiladigan ijtimoiy yordam va imtiyozlarning eng minimal va yuqori darajasi quyidagicha miqdorda belgilangan:

yordam turiga ko‘ra BHM 1 baravaridan – 100 baravarigacha;

foizsiz ssuda 1 milliondan - 150 million so‘mgacha;

imtiyozli kreditlar ajratish 33 million so‘mdan - 300 million so‘mgacha;

Hozirgi kunda bevosita tumanlarda tashkil etilgan “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari va ijtimoiy xodimlar orqali 2023 yil 15 oktabrdan boshlab 26 ta ijtimoiy xizmat, 2024 yildan boshlab 23 ta ijtimoiy xizmat yo‘lga qo‘yilgan⁵.

IJTIMOIY PROFILAKTIKA YO‘NALISHIDA ASOSIY MASALALAR:

har bir xavf ostidagi oila va xonodon ahvolini o‘rganish asosida oilalardagi haqiqiy holatni va ularning ijtimoiy yordamga bo‘lgan ehtiyojini aniqlash;

og‘ir vaziyatda qolgan oilalarning iqtisodiy-ijtimoiy holati va ehtiyojlarini o‘rganish natijasida ularning ijtimoiy pasportlarini shakllantirish;

ehtiyojmand aholi bilan, shu jumladan keys-menejment usulini qo‘llagan holda samarali ish tashkil qilish, ulardan ijtimoiy xizmatlar va yordam olish bo‘yicha buyurtmalar qabul qilish, zaruratga qarab buyurtmalarni mas’ul vazirlik va idoralarga yuborish;

og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan oilalarni muntazam ravishda monitoring qilib borish va yordamni tashkil etish.

5 O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023 yil 14 oktabrdagi “Aholina ijtimoiy himoya olish huquqlarini ta‘minlash hamda davlat ijtimoiy yordami va xizmatlarini ko‘rsatishga doir qo‘sishimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 539-soni qarori // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 19.10.2023 yil, 09/23/539/0785-son.

MAVZU: IJTIMOIY XODIMNING MAHALLADA XAVFSIZ MUHITNI YARATISH VA HUQUQBUZARLIKLARNING BARVAQT OLDINI OLISH UCHUN IJTIMOIY PROFILAKTIKANI AMALGA OSHIRISHDAGI FAOLIYATI

REJA:

- 1. Ijtimoiy himoyani amalga oshirishda Ijtimoiy himoya milliy agentligi roli va asosiy faoliyat yo‘nalishlari**
- 2. Ijtimoiy xodimning ijtimoiy profilaktikani amalga oshirish bo‘yicha asosiy vazifalari**
- 3. Ijtimoiy profilaktika doirasida aholiga ko‘rsatiladigan asosiy ijtimoiy imtiyozlar va ijtimoiy yordam turlari**

- 1. Ijtimoiy himoyani amalga oshirishda “Ijtimoiy himoya milliy agentligi” roli va asosiy faoliyat yo‘nalishlari**

“Ijtimoiy xizmat” deganda nimani tushunamiz?

ijtimoiy xizmat – bu shaxsning turmushi sifatini oshirishga, unga jamiyat hayotida ishtirok etishning boshqa fuqarolar bilan teng bo‘lgan imkoniyatlarini yaratishga va (yoki) o‘zining asosiy hayotiy ehtiyojlarini mustaqil ravishda ta’minlash imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan xizmatlarga muhtoj shaxsga yordam ko‘rsatish bo‘yicha huquqiy, iqtisodiy, psixologik, ta’limga oid, tibbiy, reabilitatsiya chora-tadbirlari va boshqa chora-tadbirlar majmui.

Ijtimoiy
himoya milliy
agentligi o‘z
faoliyatini
quyidagi
asosiy
yo‘nalishlarda
tashkil etadi:

- aholini ijtimoiy himoya qilish sohasida davlat siyosati va chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish yo‘nalishida
- nogironligi bo‘lgan shaxslar bilan ishlash tizimini takomillashtirish yo‘nalishida
- voyaga yetmagan bolalarni himoya qilish yo‘nalishida
- ayollarni himoya qilish tizimini takomillashtirish yo‘nalishida
- og‘ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalar bilan ishlash yo‘nalishida
- yoshlar bilan ishlash yo‘nalishida
- yakka yolg‘iz va keksalar bilan ishlash yo‘nalishida
- ijtimoiy ta’minot dasturlari yo‘nalishida

**2023 yil 1 iyuldan Agentlikning tuman (shahar)lardagi
«Inson» ijtimoiy xizmatlar markazlarida ijtimoiy xodimlar guruhlari
tashkil etilib, unda:**

- ijtimoiy xizmatlarni tashkil etish bo‘yicha mutaxassis, ijtimoiy xizmatlarni ko‘rsatuvchi ijtimoiy xodim hamda o‘zgalar parvarishiga muhtoj bo‘lgan yolg‘iz keksalar va yolg‘iz yashovchi keksalarga, shuningdek nogironligi bo‘lgan shaxslarga ijtimoiy xizmatlarni ko‘rsatuvchi ijtimoiy xodim assistenti lavozimlari joriy qilindi.
- **Ijtimoiy xodim** — og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar va oilalarni aniqlash, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko‘rsatish va yordamlarni tashkil etishga mas’ul shaxs.

2. Ijtimoiy xodimning ijtimoiy profilaktikani amalga oshirish bo'yicha asosiy vazifalari

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 21 dekabrdagi "Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-209-son Farmoniga ko'ra,

- "Mahalla yettiligi" tuzildi

**"Mahalla yettiligi" tarkibiga
"Ijtimoiy xodim" ham kiritildi**

Ijtimoiy xodimlar tomonidan "Mahalla yettiligi" orqali ijtimoiy ehtiyojmand va xavf guruhlariga tushib qolgan oilalarni aniqlash va kompleks ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish orqali ularning og'ir ijtimoiy vaziyatga tushib qolishining oldini olish bo'yicha amaliy choralar ko'rildi.

► **Ijtimoiy xodim** – og'ir ahvolga tushib qolgan va og'ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar va oilalarni aniqlash, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko'rsatish va yordamlarni tashkil etishga mas'ul shaxs.

Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 30 noyabrdagi 801-sod qarori bilan tasdiqlangan «Obod va xavfsiz mahalla» tamoyili asosida mahallalarda ijtimoiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirish tartibi to‘g‘risidagi Nizomning 17-bandiga muvofiq, ijtimoiy xodim ijtimoiy moslashtirish dasturi asosida quyidagilarni amalga oshiradi:

- ▶ og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslarning turmush tarzi va oilaviy sharoitini o‘rganadi, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko‘rsatishni va yordam berilishini tashkil etish choralarini ko‘radi;
- ▶ nogironligi bo‘lgan va og‘ir kasallikka chalingan shaxslar, shuningdek, parvarishga muhtoj yolg‘iz keksalarni qonunchilikda belgilangan tartibda chuqurlashtirilgan tibbiy ko‘rikdan o‘tkazilishini tashkil etadi hamda ularga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar ko‘rsatilishini ta’minlaydi.

**Ijtimoiy xodimlar
tomonidan “Mahalla
yettılıgi” orqali ijtimoiy
ehtiyojmand va xavf
guruhlariga tushib qolgan
oilalarni aniqlash va
kompleks ijtimoiy xizmatlar
ko‘rsatish orqali ularning
og‘ir ijtimoiy vaziyatga
tushib qolishining oldini
olish bo‘yicha amaliy
choralar ko‘riladi.**

Jumladan, 2024 yil 1 martdan boshlab «Temir daftari», «Yoshlar daftari» va «Ayollar daftari»ga aholini kiritish, daftarlarni orqali ko‘rsatiladigan ijtimoiy yordam va subsidiyalarni ro‘yxat bo‘yicha taqdim etishning yangi tartibi joriy qilindi. Unga ko‘ra endilikda imtiyozlar «Mahalla yettılıgi»ning kollegial qarori asosida beriladi

“Mahalla yettiligi” tomonidan quyidagicha ijtimoiy xizmatlar va yordam turi ko‘rsatiladi:

- tazyiqqa uchragan xotin-qizlar va voyaga yetmaganlarga psixologik xizmat ko‘rsatish;
- tazyiqqa uchragan ayollarni xotin-qizlarning kasb-hunarga o‘rganish istagi bo‘lganlarini hududlardagi monomarkaz va kasb-hunarga o‘qitish markazlarida kasbga o‘rgatishga yo‘llanma berish;
- tazyiq va zo‘ravonlikdan jabr ko‘rgan xotin-qizlar va ularning farzandlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish maqsadida sudsiga ariza (shikoyat) va da‘volar kiritish;
- «Inson» ijtimoiy xizmatlar markazlari tazyiq va zo‘ravonlik masalalari bo‘yicha jabrlanganlar huquqlarini himoya qilish maqsadida mutaxassis sifatida sudda vakillik qilish;
- Ayollarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish bo‘yicha respublika markazi va hududiy bo‘linmalarida yordam ko‘rsatilgan hamda himoya orderi berilgan shaxslarni sayyor monitoring qilish;

“Mahalla yettiligi” tomonidan quyidagicha ijtimoiy xizmatlar va yordam turi ko‘rsatiladi:

- ayollarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish respublika markazi va uning hududiy bo‘limlariga joylashtirilgan ayollarning voyaga yetmagan farzandlarini eng yaqin hududdagi imtiyozli shartlarda maktabgacha hamda umumiy o‘rta ta’lim muassasalariga vaqtinchalik joylashtirish bo‘yicha talabnoma kiritish;
- tazyiq va zo‘ravonlikdan jabr ko‘rgan xotin-qizlarning tijorat banklarida yo‘qotilgan bank plastik kartasini tiklash uchun tijorat banklariga murojaat qilish yuzasidan ishonchnoma tasdiqlash;
- kam ta’minlangan oilalarga bolalar nafaqasi va moddiy yordam tayinlash uchun arizalarni «Ijtimoiy himoya yagona reyestri» axborot tizimiga kiritish;
- og‘ir ahvolga tushib qolgan va og‘ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar va oilalar toifalariga kiruvchi shaxslarga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar to‘g‘risida ma’lumot hamda tushuntirishlar berish;
- Hayoti va sog‘lig‘iga bevosita xavf mavjud bo‘lgan bolalar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni vasiylilik va homiylik organiga vakil tayinlash uchun yuborish;

“Mahalla yettiligi” tomonidan quyidagicha ijtimoiy xizmatlar va yordam turi ko‘rsatiladi:

Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudning ota-onalik huquqidan mahrum qilingan yoki ularning ota-onalik huquqini cheklash to‘g‘risida qaror qabul qilingan oilalarni monitoring qilish;

18 yoshgacha bo‘lgan homilador onalarga hamda ularning oila a’zolariga farzandidan voz kechishning psixologik, ijtimoiy va huquqiy oqibatlari yuzasidan tushuntirish berish;

Ota-onasining har ikkisi (yoki to‘liq bo‘limgan oilalar bo‘yicha otasi yoki onasi) uch oydan ortiq muddatga chet elga ketgan bolalarni aniqlash hamda ma’lumotlarni vasiylik va homiylik organiga yuborish.

Ijtimoiy xodimlar va “Mahalla yettiligi” og‘ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalar bilan ishslashning ustuvor jihatlari va talablari:

- ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish manzilli tashkil etilishiga mas’ul bo‘lishi;
- Farzand asrab olish ishlari va olalarni oilalardan ajratishning oldini olishda mahalla yettiligi bilan hamkorlikda ishlashi;
- ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar huquqlarini, qonunchilikda belgilangan imtiyozlari va manfaatlari to‘liq ta’minlanishini tashkil etish;
- og‘ir hayotiy vaziyatlarda bo‘lgan oilalar farzandlari uchun alohida ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatilishini ta’minlash choralarini ko‘rishi;
- og‘ir hayotiy vaziyatda bo‘lgan homilador ayollar, yolg‘iz ota-onalar va yosh bolali oilalarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha o‘z vazifalari va vakolatlari doirasida amaliy choralar ko‘rishi;
- ayollarni zo‘ravonlik va jinsiy zo‘ravonlik ta‘qibidan himoya qilishda professional yordam ko‘rsatishni tashkil etish;
- zo‘ravonlikdan aziyat chekkan ayollarni qo‘llab-quvvatlash, shu jumladan boshpana (shelter) va rehabilitatsiya markazlariga joylashishida ishni tashkil qilish;

Ijtimoiy xizmat yordam ko'rsatishda hamkor jamg'armalar:

- Hunarmandchilik va kasanachilikni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi;
- «Yoshlar daftari» jamg'armasi;
- «Saxovat va ko'mak» jamg'armasi;
- Ijtimoiy himoya davlat jamg'armasi;
- Byudjetdan tashqari pensiya jamg'armasi;
- Bandlikka ko'maklashish davlat jamg'armasi;
- Aholini tadbirkorlikka jalb qilish jamg'armasi;

3. Ijtimoiy profilaktika doirasida aholiga ko'rsatiladigan asosiy ijtimoiy imtiyozlar va ijtimoiy yordam turlari

“Mahalla yettiligi”ning kollegial qarori asosida ijtimoiy yordam va ajratiladigan subsidiyalar ro'yxati bo'yicha 64 xil imtiyoz va yordam aholiga yetkazilmoqda. Xususan ularga:

- grant ajratish;
- subsidiya ajratish;
- foizsiz ssuda ajratish;
- imtiyozli kredit ajratish;
- to'lov-kontraktni to'lab berish;
- bir martalik moddiy yordam ko'rsatish;
- o'qish yoki ijara uchun kompensatsiya to'lash;
- rehabilitasiya vositalari bilan ta'minlash;
- statsionar yoki ambulator davolash;
- haq to'lanadigan jamoat ishlariga jalb qilish.

Aholiga ko'rsatiladigan ijtimoiy yordam va imtiyozlarning eng minimal va yuqori darajasi quyidagicha miqdorda belgilangan:

- ▶ yordam turiga ko'ra BHM 1 baravaridan - 100 baravarigacha (340 ming so'mdan - 34 mln.so'mgacha);
- ▶ foizsiz ssuda 1 milliondan - 150 million so'mgacha;
- ▶ imtiyozli kreditlar ajratish 33 million so'mdan - 300 million so'mgacha;

Hozirgi kunda bevosita tumanlarda tashkil etilgan «Inson» ijtimoiy xizmatlar markazlari va ijtimoiy xodimlar orqali 2023 yil 15 oktabrdan boshlab 26 ta ijtimoiy xizmat, 2024 yildan boshlab 23 ta ijtimoiy xizmat yo'lga qo'yilgan.

IJTIMOIY PROFILAKTIKA YO'NALISHIDA ASOSIY MASALALAR:

har bir xavf ostidagi oila va xonodon ahvolini o'rganish asosida oilalardagi haqiqiy holatni va ularning ijtimoiy yordamga bo'lgan ehtiyojini aniqlash;

og'ir vaziyatda qolgan oilalarning iqtisodiy-ijtimoiy holati va ehtiyojlarini o'rganish natijasida ularning ijtimoiy pasportlarini shakllantirish;

ehtiyojmand aholi bilan, shu jumladan keys-menejment usulini qo'llagan holda samarali ish tashkil qilish, ulardan ijtimoiy xizmatlar va yordam olish bo'yicha buyurtmalar qabul qilish, zaruratga qarab buyurtmalarni mas'ul vazirlik va idoralarga yuborish;

og'ir ahvolga tushib qolgan va og'ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo'lgan oilalarni muntazam ravishda monitoring qilib borish va yordamni tashkil etish.

Test savollari:

1. Ijtimoiy xodimning ishga kelib ketishi bo‘yicha davomatni (tabelni) yuritish uchun javobgarlik kimning zimmasiga yuklanadi?
 - a) “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi
 - b) * Fuqarolar yig‘ini raisi
 - c) Hokim yordamchisi
 - d) Profilaktika inspektori
2. Ijtimoiy xodimning ishga kelib ketishi bo‘yicha davomat fuqarolar yig‘ini raisi kim bilan tuzilgan ishga kelib ketish grafigiga asosan yuritiladi?
 - a) * “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi rahbari
 - b) Tuman xokimi
 - c) Hokim yordamchisi
 - d) Profilaktika inspektori
3. Monitoring tahlillariga ko‘ra ijtimoiy xodimning ishga kelishi va ishdan ketishi bo‘yicha davomat (tabel) kim tomonidan to‘ldiriladi?
 - a) “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi rahbari
 - b) Tuman xokimi
 - c) *Fuqarolar yig‘ini raisi
 - d) Soliq inspektori
4. “Mahalla yettiligi”ning yig‘ilishi, unda a’zolarning nechtasi ishtirok etgan taqdirda, vakolatli hisoblanadi?
 - a) kamida yarmi ishtirok etganda
 - b) hammasi ishtirok etganda
 - c) *kamida uchdan ikki qismi ishtirok etganda
 - d) ikkidan bir qismi ishtirok etganda
5. Ko‘rsatiladigan ijtimoiy yordam va ajratiladigan subsidiyalar ro‘yxatida keltirilgan ijtimoiy yordam va subsidiyalar qanday tartibda ajratiladi?
 - a) * “Mahalla yettiligi”ning kollegial qarorlari asosida
 - b) Hokim yordamchisining tavsiyasi asosida
 - c) Ijtimoiy xodim tavsiyasi asosida
 - d) “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi qarorlari asosida

6. Fuqarolarning og‘ir ijtimoiy ahvolga tushib qolishining oldini olish va bunday vaziyatga tushganlarni og‘ir vaziyatdan chiqarish maqsadida kim tomonidan kiritilgan xulosa asosida “Saxovat va ko‘mak” jamg‘armasi hisobidan yordam berish bo‘yicha kollegial qaror qabul qilinadi?

- a) “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi tomonidan
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi tomonidan
- c) Hokim yordamchisi tomonidan
- d) *Ijtimoiy xodim tomonidan

7. Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholining huquqlari va qonuniy manfaatlari buzilganligi aniqlanganda, kim tomonidan materiallar huquqni muhofaza qiluvchi organlarga yuboriladi?

- a) *”Mahalla yettiligi” tomonidan
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi tomonidan
- c) Hokim yordamchisi tomonidan
- d) Profilaktika inspektori tomonidan

8. Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholiga ijtimoiy yordam turlarini ko‘rsatish va subsidiyalar ajratish bo‘yicha qarorlar kim tomonidan qabul qilinadi?

- a) Hokim yordamchisi tomonidan
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi tomonidan
- c) * “Mahalla yettiligi” tomonidan
- d) Profilaktika inspektori tomonidan

9. Kimlar jismoniy shaxslarni tegishli daftarlarga kiritish, ulardan chiqarish hamda ularga ijtimoiy yordam ko‘rsatish va subsidiyalar ajratish bo‘yicha hujjatlarni shakllantirish uchun javobgar hisoblanadi?

- a) *Hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi, xotin-qizlar faoli va ijtimoiy xodim
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi va xotin-qizlar faoli
- c) Hokim yordamchisi, profilaktika inspektori, yoshlar yetakchisi va ijtimoiy xodim
- d) Hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi, soliq inspektori va ijtimoiy xodim

10. Ijtimoiy xodim tomonidan fuqarolarning og‘ir ijtimoiy ahvolga tushib qolishining oldini olish va bunday vaziyatga tushganlarni og‘ir vaziyatdan chiqarish uchun qaysi jamg‘arma hisobidan yordam berish bo‘yicha xulosa beriladi?

- a) “Mahalla” jamg‘armasi
- b) “Mehr” jamg‘armasi
- c) “Muruvvat” jamg‘armasi
- d) *“Saxovat va ko‘mak” jamg‘armasi

11. “Mahalla yettiligi” yig‘ilishining qarori yig‘ilishda ishtirok etadigan a’zolarning nechta ovozi bilan qabul qilinadi?

- a) barcha a’zolarning ovozi bilan
- b) *oddiy ko‘pchilik ovozi bilan
- c) barcha ishtirok etuvchilarning ovozi bilan
- d) ishtirok etuvchilarning yarmidan ko‘pining ovozi bilan

12. Jismoniy shaxslarni “Temir daftar”ga kiritish to‘g‘risida kim qaror qabul qiladi?

- a) *Mahalla yettiligi
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi
- c) Hokim yordamchisi
- d) Xotin-qizlar faoli

13. Yoshlarni “Yoshlar daftari”ga kiritish to‘g‘risida kim qaror qabul qiladi?

- a) Yoshlar yetakchisi
- b) Fuqarolar yig‘ini raisi
- c) Hokim yordamchisi
- d) *Mahalla yettiligi

14. Ayollarni “Ayollar daftari”ga kiritish to‘g‘risida kim qaror qabul qiladi?

- a) Xotin-qizlar faoli
- b) *Mahalla yettiligi
- c) Hokim yordamchisi
- d) Fuqarolar yig‘ini raisi

15. “Mahalla yettiligi” kotibi vazifasini bajarish kimga yuklanadi?

- a) Xotin-qizlar faoliga
- b) *Hokim yordamchisiga
- c) Ijtimoiy xodimga
- d) Soliq inspektoriga

Mahallalarda ijtimoiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirishda ijtimoiy xodimga TAVSIYALAR

1. Ijtimoiy xizmatlarni raqamlashtirish va avtomatlashtirish

Muhtoj oilalar, nogironlar va yolg‘iz qariyalarning elektron bazasini yaratish
Yordamga muhtoj fuqarolar uchun onlayn murojaat platformasi ishga tushirish
Ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatishda telegram-botlar va mobil ilovalardan foydalanish

2. Ijtimoiy xodimning malakasini oshirish

Har oy ta’lim kurslari va malaka oshirish seminarlari tashkil etish
Psixologik maslahatlar berish uchun psixologlar va mutaxassislar bilan hamkorlik
Ta’lim va tajriba almashish uchun boshqa hududlardagi ijtimoiy xodimlar bilan
muloqotni kuchaytirish

3. Kam ta’minlangan va muhtoj oilalarga maqsadli yordamni takomillashtirish

Ijtimoiy yollanib ko‘rish tizimini joriy etish (mahalladagi muhtojlar holatini
o‘rganish)

Davlat va xususiy sektor hamkorligi orqali moddiy va psixologik yordamni
kuchaytirish

Fuqarolarni kasbga o‘rgatish va bandligini ta’minalash maqsadida bepul o‘quv
kurslari tashkil etish

4. Jamoatchilikni ijtimoiy ishlarga jalb qilish

Volontyorlar harakatini yo‘lga qo‘yish

Xayriya tadbirlari, ijtimoiy aksiyalar o‘tkazish

Yoshlarni ijtimoiy faoliyatga jalb qilish

5. Davlat va NNT (Nodavlat notijorat tashkilotlari) bilan hamkorlikni kuchaytirish

NNT va xususiy sektor bilan hamkorlikda yangi ijtimoiy dasturlarni amalga
oshirish

Xorijiy tajribalarni o‘rganib, mahallaga tatbiq etish

Ijtimoiy xodimning parvarishga muhtoj yolg‘iz keksalarni ijtimoiy qo‘llab-
quvvatlash bo‘yicha amalga oshiradigan ishlari nimadan iborat bo‘lishi lozim:

Yolg‘iz qariyalarning ruhiy holatini yaxshilash uchun muloqot guruhlari va klublar
tashkil etish

“Nuroniylar maktabi” loyihasini yo‘lga qo‘yib, ularni jamoat ishlariga jalb etish

Keksalar uchun onlayn va oflays turli kurslar, kitobxonlik va madaniy tadbirlar tashkil qilish

Ijtimoiy xodimning nogironligi bo‘lgan va og‘ir kasallikka chalinganlar shaxslar hamda turli nuqsonlari bo‘lgan va uzoq vaqt davolanishga muhtoj bolalarga yordam berish ishlarini tashkil etish nimadan iborat bo‘lishi lozim:

Nogironligi bor bolalarni ta’lim jarayoniga qo‘shish

Maktab va bog‘chalarda inkluziv ta’lim tizimini kengaytirish

Maxsus kurslar, logoped va defektolog yordamini tashkil qilish

Onlayn va masofaviy o‘qitish imkoniyatlarini rivojlantirish

O‘quv platformalari orqali onlayn ta’lim imkoniyatlarini yaratish

Nogironligi bor bolalar va o‘smyrlar uchun kasbga yo‘naltirilgan onlayn kurslar joriy etish

Psixologik va ijtimoiy maslahat xizmatlari

Bolalar va ularning ota-onalari uchun psixologik maslahat xizmatlarini tashkil etish

Jamiyatda bularning ijtimoiy integratsiyasini oshirish uchun motivatsion treninglar va seminarlar o‘tkazish

Mehnatga layoqatli nogironlar uchun “uyda ishlash” tizimini rivojlantirish

Fuqarolarning huquqlarini himoya qilish uchun ijtimoiy advokatlar va maslahat markazlari tashkil qilish

Imtiyoz va davlat yordamini olish jarayonlarini onlayn va soddalashtirilgan shaklga o‘tkazish